



Bilder från Vadstena kommuns hemsida

Debatten om vanvården inom äldreomsorgen har den senaste tiden varit minst sagt livlig och följts av den ena skandalen efter den andra. Hörde om någon som låg sängbunden i hemmet och beroende av hemtjänsten. När den sjuke ville ha en dagstidning att läsa sa hemtjänsten: ”Nej – vi får inte köpa bara en tidning!” Obegripligt – tala om översitteri, måste inte också hjärnan ”få sitt”! Dessutom – en tjänst man får betala för.

Är det inte skrämmande? Det är ju vi äldre, som varit med och byggt upp vår välfärd. Sällan eller aldrig har vi varit samhället till last och nu när vi kan behöva den vård vi förtjänat – var finns den!? Inte utan att man blir rädd för att bli skröplig, gammal och sjuk! Har vi inga rättigheter längre?

Som väl är finns undantag, i mindre orter och städer. Ett fint exempel är Vadstena, där min mor Svea bodde innan hon gick bort efter ett långt, mödosamt och händelserikt liv. Fyllt av strapatser och umbäranden, bland annat under första och andra världskriget. Hon blev etthundratvå år och 2 månader.

### *Det var annorlunda förr*

Mina föräldrar (födda 1909) gick i samma skola och blev ett par i tonåren. Fyllda tjuugo väntades tillökning och de förlovade sig. Trots tillståndet, bestämdes att mor skulle gå i lanthushållsskola. Så viktigt ansågs det att lära sig sköta ett framtida lanthushåll – för bönder skulle de bli – en ärvd tradition. Pengar till en gård fanns inte och för att gifta sig på den tiden skulle mannen vara minst tjuogoett (myndig ålder) och kvinnan arton (annars fick man skriva till kungs). Inte heller ansågs det passande att vara gravid och ogift på den tiden. Efter lanthushållsskolan fick mor flytta till släktingar som hade en liten gård långt från hemmet, där fick hon arbeta för uppehållet till nedkomsten.

Ett par år senare blev min mamma gravid på nytt och födde tre söner under de tre följande åren.

Kort efter min födelse blev mamma sjuk i allmän blodförgiftning. Hon var 26 år, låg för döden, handikappad för livet (stel i höfterna) och hade resten av livet svårt att gå utan käpp. Enligt läkaren överlevde hon tack vare nyheten, sulfa – *prontosil* (framställt 1933 av tyske Nobelpristagaren G. Domagk).

### *Flyttade till stan*

På ålderns höst flyttade mina föräldrar till ett litet radhus i Vadstena. När min mamma blev änka, klarade hon sig mer eller mindre själv (trots sitt handikapp) tills hon fyllt 98 år. Då hade hon mer eller mindre slutat laga mat, fick hemhjälp och nylagad lunchmat leverad från stadens storkök (som kommunen tog över när Birgittas mentalsjukhus upphörde). Maten var till och med varm, mycket beroende på att mammas leverans låg först på utkörarens runda!

### *Till äldreboendet*

En dag var olyckan framme – hennes hus blev vattenskadat och hon måste flytta! Kommunen var förstående och hon kom (temporärt) in på Sjöhem, Wasagården – ett av Vadstenas två äldreboenden. Till en början pratade hon om och undrade när hon skulle få flytta hem igen. Det här var på hösten och framemot december trivdes hon så bra att hon hoppades få stanna över julhelgerna. Själv trodde hon, som hon sa: ”Det är fint här jag trivs bra. Det är som ett pensionat – jag tror att ägaren bor ovanpå – kan höra henne ibland!”

Minst en gång i veckan ringde jag min mamma och vi pratade en del, trots att hennes hörsel blev allt sämre. Hon kände igen min röst och det var viktigt. Ett par år senare hörde hon så dåligt att jag fick ringa personalen på hemmet, som alltid glatt och vänligt berättade hur hon mådde och vad hon ätit eller gjort. En ovärderlig kommunikation och med ”trogen” personal man kunde lita på. Snart kände jag alla som arbetade på avdelningen.

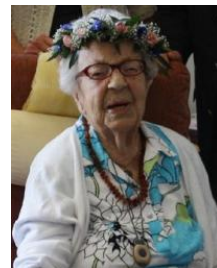


Min mor Svea 12 år med sin första cykel



Mor och "Lillpojken" 2006

När mamma fyllde hundra firades hon på hemmet (som har en trevlig lokal för liknande ändamål). Hela släkten var samlad och mor satt, blomsterkransad med ett glas champagne i handen och njöt av feststämningen. Efter ett tag undrade hon om det inte blev någon musik och en av mina kära kusiner fick sätta sig vid pianot och spela några låtar! Tal hölls och telegram från kungen lästes upp. Det var en härlig dag, fint att se sin kära mor firas och som snart fick rosor på kinderna!



Mor på hundra-årsdagen 2009

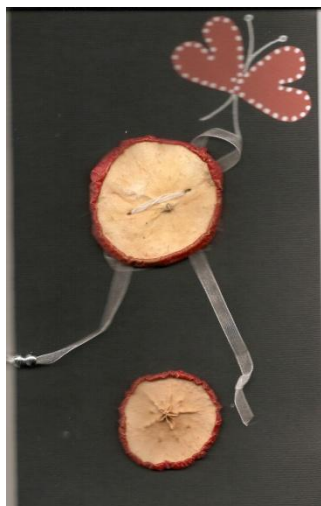
I juli, omkring en månad innan mor gick bort hälsade jag på henne. Hon utstrålade ett lugn och en harmoni jag inte sett på länge och personalen på hemmet höll med och tyckte också hon mätte bra. (Kanske hon haft kontakt med vår Herre, som sa sig vara beredd att ta emot henne?!) Till mig sa hon "Lillpojken – du har en guldkedja på dig!" Hon kände igen mig, noterade och iakttog – det värmdes i bröstet!

En natt ringde "nattvaket" från hemmet och jag kände genast på mig vad som hänt. De berättade att min mamma vaknat vid midnatt och fått "lite lugnande". En timma senare slutade hennes hjärta att slå och hon gick in i den eviga vilan!

I slutet av september skulle min mamma begravas och jag åkte till Vadstena med min familj. När vi passerade Wasagården – hemmet där hon bott, var flaggan hissad på halv stång. En fin gest från personalen och hemmet som hedrade min mor. Efter begravningen hade vi en minnesstund och åt en bit mat. Då lästes några fina rader – en tribut till min mor, som vårdpersonalen skrivit. Jag citerar:

"Vilken fantastisk kvinna. Vi som personal på Sjöhem Wasagården som lärde känna Svea och vårdade henne dom sista 4 åren i hennes långa liv, vill till er anhöriga och övriga tala om vilken glädje Svea skänkte oss genom sin person.

Med sin alltid positiva livssyn var hon enastående. Som ni alla vet kan det ibland vara "tungt" att arbeta i äldreomsorgen av olika anledningar. När det var som jobbigast gick vi till Svea, som gav oss energi och styrka att orka vidare. Hon klagade aldrig, hade aldrig ont, visade humör åt alla håll, vilket är friskt.



Omslag till personalens fina "hemgjorda" kort

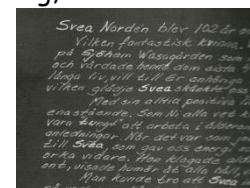
Man kunde tro att Svea inte "hängde med" på vad som hände omkring henne, ack så fel. Svea valde själv vad hon ville höra och se.

Havregrynsgröten med äpplemos o socker, smakade lika bra varje morgon. Oh, så gott sa hon alltid. Hade vi glömt att lägga 3 sockerbitar i kaffet sa hon ifrån, så vi snabbt kunde åtgärda det. Vi upplevde att Sveas livskvalitet och integritet var med henne in i det sista.

Vid duschen tisdag morgon bad hon om att få duscha längre, vilket hon naturligtvis fick. Hon njöt. Onsdag morgon smakade gröten lika bra som alltid.

Torsdag morgon hände det som blev Sveas slut, hon avled kl.01.00 på natten med en personal vid sin sida. Tack Svea för allt.

Personalen på 5:an"



Del av det vackert handskrivna kortet

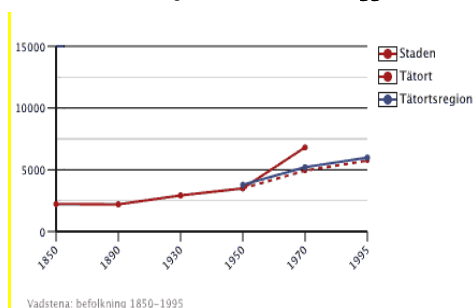
Många varma tankar och ett stort tack till hela personalen på Sjöhem, Wasagården från "Mor Sveas" son ("Lillpojken") och hela släkten. Ni är fantastiska och en förebild för äldreården!

Gösta Nordén

www.goestanorden.se

P.S. Vadstena har omkring 7 000 invånare, styrs av en borgerlig allians och har för närvarande inga planer att privatisera vården D.S.

Folkmängd i vadstena 1850-1995



Vadstena: befolkning 1850-1995